

آموزش محیط زیست در مدارس

آموزش مسائل مربوط به محیط زیست در مدارس از دو جنبه حائز اهمیت است:

۱. دانش آموزان امیدهای واقعی ملت برای تحقق اهداف و آرزوهای قابل دسترسی آینده کشورند. کودکان امروز، کارگزاران فردا هستند. آنان بهترین و وسیع ترین مجرای ارتباطی بین خانه، مدرسه و جامعه هستند و به علت تأثیر گذاری زیاد بر خانواده و جامعه، بهترین وسیله برای تحقق اهداف توسعه ملی محسوب می شوند. آنان پر جنب و جوش و آماده فراگیری اند و رفتارهایشان در حال شکل گیری است. نسل حاضر باید خود را متعهد بداند و قادر باشد تا محیط زیست خود را سالم نگه دارد و نسبت به تخریب آن واکنش نشان دهد. تصمیم گیری کودکان امروز در قرن بیست و یکم درباره بُعد خانوار، نحوه استفاده از زمین و دیگر منابع، تنها

در

صورتی عاقلانه خواهد بود که پشتوانه بزرگی از دانش و آگاهی داشته باشد؛ آنچنان آگاهی که دیگر نسل آینده به زاد و بوم خود آسیب نرساند، جنگل ها را نابود نکند و آب و هوا و زمین را آلوده نسازد. لذا وظیفه ماست که این پشتوانه را از طریق آموزش در سنین فراگیری، در اختیار آنان قرار دهیم. طرح موضوعات و مسائلی در زمینه های بهداشت محیط از قبیل اهمیت حفظ و رعایت بهداشت محیط، ارتباط بهداشت محیط با سلامت جامعه، بیماری های واگیر و غیر واگیر ناشی از آلودگی های محیط زیست، اثرات مخرب رشد بی رویه جمعیت بر محیط زیست، آلودگی های ناشی از فعالیت های انسان در محیط زیست و راه های حذف یا کاهش آلودگی ها در محیط و... موجب ایجاد فرهنگ بهداشتی و ارتقای سطح دانش و نگرش نسل جوان نسبت به اهمیت موضوعات زیست محیطی می شود.

آموزش جامع و مستمر از طریق گنجاندن موضوعات ذکر شده و طرح مسائل مربوط به آنها در کتاب های درسی از ابتدایی تا دانشگاه، با توجه به پایه تحصیلی و جنسیت دانش آموزان، از جمله فعالیت های اساسی در نیل به اهداف حفظ و ارتقای بهداشت محیط زیست است.

۲. اگر قرار باشد سیمای توسعه آینده ترسیم شود، بهتر است در طراحی آن کودکان

مسئله

نسل حاضر باید خود را متعهد بداند و قادر باشد تا محیط زیست خود را سالم نگه دارد و نسبت به تخریب آن واکنش نشان دهد

امروز که فردا بسیاری از آن‌ها صاحبان مشاغل و بزرگان آینده خواهند شد و به‌علت پیوندشان با مسائل زیست محیطی در صف اول ملاحظات زیست و توسعه قرار خواهند گرفت نیز مشارکت کنند. حداقل مشارکت آن است که بدانند فردا را چگونه برایشان مهیا کرده‌ایم و چه میراثی برای آنان برجای می‌گذاریم. مهم‌ترین میراث نسل امروز برای نسل فردا، محیط‌زیست است. به تعبیر یکی از کارشناسان بین‌المللی، «اگر قرار باشد هدف بهداشت و سلامت برای همه تحقق یابد، لازم است جامعه دانش و آگاهی لازم را داشته باشد تا بتواند حقوق و مسئولیت‌های خود را در تعیین اولویت‌های بهداشت خویش تشخیص دهد و قادر باشد در حل مسائل بهداشتی مشارکت و همکاری کند، و طبیعتاً دانش آموزان نیز از این قاعده مستثنا نیستند.»

به‌منظور انجام فعالیت‌های علمی، عملی و دسته‌جمعی دانش‌آموزان برای شناخت اولویت‌های بهداشتی و مشارکت برای حل مشکلات زیست محیطی، طرح سؤالاتی از این قبیل مفید است: آب، هوا و زمین چیست؟ چه چیزهایی آن‌ها را آلوده می‌کند؟ نیازهای اولیه حیات و زندگی ما چیست؟ آن‌ها را از کجا به‌دست می‌آوریم؟ آیا همیشه می‌توانیم آن‌ها را به‌راحتی به‌دست آوریم؟ در اطراف محل زندگی ما چه چیزهایی موجب آلودگی آب، هوا و زمین می‌شوند؟ چگونه می‌توانیم مانع این آلودگی‌ها شویم؟ و...

به این وسیله می‌توان مشارکت خودجوش نسل فردا را فراهم ساخت تا آنان از نزدیک و به‌طور ملموس با عوامل مساعدکننده بحران محیط‌زیست آشنا شوند و با لمس مشکلات سعی کنند در آینده عوامل مؤثر در آلودگی محیط را کاهش دهند.

در این‌گونه آموزش‌ها، دختران که مصادران نسل آینده هستند از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند. آموزش بهداشت و تنظیم خانواده و زبان‌های ناشی از تعدد فرزندان که یکی از عوامل اساسی در بحران محیط‌زیست است، به دانش‌آموزان دوره متوسطه به‌ویژه دختران، از یک‌سو موجب کاهش باروری و از سوی دیگر موجب تندرستی و بقای کودکان فردا خواهد بود و در یک جمله: هیچ سالم، مدرسه را ترک گوید.

آموزش جامع و گنجانیدن موضوعات ذکر شده و طرح آن‌ها در کتاب‌های درسی از ابتدایی تا دانشگاه، با توجه به پایه تحصیلی و جنسیت دانش‌آموزان، از جمله فعالیت‌های اساسی در نیل به اهداف حفظ و ارتقای بهداشت محیط‌زیست است

غلام‌حسین ظفیری
دبیر آموزش و پرورش ناحیه ۱ اهواز

- منابع
۱. براون، لستر و همکاران (۱۳۷۸). وضعیت جهان (۱۹۶۸). ترجمه حمید طراوتی.
 ۲. معلم سرشت، مهرنوش و دل‌پیشه، اسماعیل (۱۳۷۱). اصول و مبانی بهداشت محیط.